

Araştırma / Original article**DSM-5 Depresyon Ölçeği Türkçe Formunun
geçerliliği ve güvenilirliği****Didem SÜCÜLLÜOĞLU DİKİCİ,¹ Kadir AŞÇIBAŞI,²
Ömer AYDEMİR,³ DSM-5 Ölçek Çalışma Grubu*****ÖZ**

Amaç: Bu çalışmada amaç DSM-5 ölçütlerine göre depresyonun şiddetini ölçmek amacıyla geliştirilmiş Depresyon Ölçeğinin Türkçe Formunun güvenilirlik ve geçerliliğini göstermektir. **Yöntem:** Araştırma Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Yataklı veya Ayaktan Kliniklerinde tedavi görmekte olan ve DSM-5 ölçütlerine göre majör depresif bozukluk tanı ölçütlerini karşılayan 50 hasta ile sürdürülmüştür. Herhangi bir ruhsal veya bedensel hastalığı bulunmayan 63 gönüllü de sağlıklı kontrol grubunu oluşturmuştur. DSM-5 Depresyon Ölçeği dışında en yaygın kullanılan öz bildirim ölçeği olan Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) birlikte geçerlilik için kullanılmıştır. Güvenilirlik analizlerinde içsel tutarlılık Cronbach alfa katsayısı ve madde-toplam puan korelasyon analizi; geçerlilik analizlerinde açıklayıcı faktör analizi ve birlikte geçerlilik için BDÖ ile korelasyon analizi yapılmıştır. **Bulgular:** Depresyon grubunun yaş ortalaması 39.2±11.3 yıl, kontrol grubunun ise 22.4±5.8 yıldır ve örneklem grubunun %61.1'i (s=66) kadındır. Grubun %64.8'i yüksek okul mezunu, %18.5'i ilkokul mezunu, %18.5'i lise mezunudur. Majör depresif bozukluk grubunun hastalık süresi 3.3±5.6 yıldır. DSM-5 Depresyon Ölçeğinin içsel tutarlılık Cronbach alfa katsayısı 0.91, madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.60-0.83 olarak bulunmuştur. DSM-5 Depresyon Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizinde örneklem yeterliliği için KMO katsayısı 0.91, Bartlett katsayısı 608.18 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü çözüm elde edilmiştir ve özdeğeri 5.44'tür, varyansın toplam %60.4'ünü açıklamaktadır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.66-0.80 arasında bulunmuştur. BDÖ ile korelasyon analizinde katsayı r=0.88 olarak hesaplanmıştır. **Sonuç:** Bu bulgularla DSM-5 Depresyon Ölçeğinin Türkçe için güvenilir ve geçerli olduğu gösterilmiştir. (*Anadolu Psikiyatri Derg* 2017; 18(Ek sayı.2):51-56)

Anahtar sözcükler: DSM-5 Depresyon Ölçeği, geçerlilik, güvenilirlik

**Reliability and validity of Turkish Version
of DSM-5 Depression Scale****ABSTRACT**

Objective: This study aims to demonstrate the reliability and validity of Turkish version of DSM-5 Depression Scale which was developed to measure the severity of depression. **Methods:** The study group included 50 in- or out-pa-

¹ Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Manisa

² Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir

³ Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri ABD, Manisa

* DSM-5 Ölçek Çalışma Grubu: Kuzeymen BALIKÇI, ¹ Fatma AKDENİZ, ⁴ Emine Özge ÇÖLDÜR, ³ Serra YÜZEREN, ³ Deniz ALÇI, ³ Fikret Poyraz ÇÖKMÜŞ, ⁵ Sığnem ÖZTEKİN, ⁶ Orkun AYDIN, ⁷ Talat SARIKAVAK, ⁸ Ahmet HERDEM, ⁷ Ecenur AYDIN AŞIK, ³ Ertuğrul KÖROĞLU⁹

⁴ Bolvadin Halil İbrahim Özsoy Devlet Hastanesi, Afyonkarahisar; ⁵ Nazilli Devlet Hastanesi, Aydın; ⁶ Viranşehir Devlet Hastanesi, Şanlıurfa; ⁷ Bolu KHB Abant İzzet Baysal Üniversitesi EAH Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi; ⁸ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri ABD, İzmir; ⁹ Bozlam Psikiyatri Enstitüsü, Ankara

Yazışma adresi / Correspondence address:

Uzm. Dr. Didem SÜCÜLLÜOĞLU DİKİCİ, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Manisa

E-mail: didemsuculluoglu@hotmail.com

Geliş tarihi: 03.08.2016, Kabul tarihi: 03.11.2016, doi: 10.5455/apd.238150

tients who met the criteria for major depressive disorder according to DSM-5. Sixty-three healthy volunteers without any mental or physical disease were also recruited as a control group. Beck Depression Inventory (BDI), which is the most widely used self-report scale, was used for concurrent validity. Internal consistency coefficient Cronbach alfa and item-total correlation analysis were performed for reliability. Exploratory factor analysis was used for validity, as BDI was used for concurrent validity. **Results:** Mean age was 39.2 ± 11.3 and 22.4 ± 5.8 years in the patient and control group, respectively. Sixty-one percent of the sample group ($n=66$) were female. 64.8% of the group were college graduates, 19% were primary school graduates and 18.5% were high school graduates. Disease duration for major depressive disorder was 3.3 ± 5.6 years for the patient group. For the internal consistency Cronbach alfa coefficient of the DSM-5 Depression Scale was 0.91. Item-total correlation coefficients were between 0.60-0.83. For the exploratory factor analysis of sample adequacy of DSM-5 Depression Scale, Kaiser-Meier-Olkin (KMO) coefficient and Bartlett coefficient was calculated as 0.91 and 608.18, respectively. Single-factor solution was obtained with an eigenvalue of 5.44, representing 60.4% of the variance. Factor loadings of the items were between 0.66-0.80. Correlation coefficient of DSM-5 Depression Scale with BDI was found as $r=0.88$. **Conclusion:** The Turkish version of DSM-5 Depression Scale is reliable and valid. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2017; 18(Suppl.2):51-56)

Keywords: DSM-5 Depression Scale, validity, reliability

GİRİŞ

Depresyon, derin üzüntülü, bazen de hem üzüntülü hem de bunaltılı duygudurumla birlikte düşünce, konuşma, hareket ve fizyolojik işlevlerde yavaşlama, durgunlaşma ve bunların yanı sıra değersizlik, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşünceleri ile belirli bir sendromdur.¹ Depresyon duygusal, bilişsel ve fiziksel belirtilerden oluşur. Yaşamdan zevk almama, ilgi azalması veya kaybı, konsantrasyon bozukluğu, değersizlik-suçluluk düşünceleri, intihar düşünceleri, umutsuzluğun yanında uyku değişiklikleri, iştah değişiklikleri, enerji azlığı, psikomotor yavaşlama veya ajitasyon, cinsel istekte azalma olarak kendini gösterir. Majör depresif bozukluk tanısı konulabilmesi belirtilerden depresif duygudurum veya ilgi istek kaybının ve diğer belirtilerden en az dördünün kişide en az iki hafta neredeyse her gün, gün boyu bulunması ve kişinin işlevselliğini bozması zorunludur.² Gündelik uygulamada sık karşılaşılan depresyon yeti yitimine yol açan ve yaşam kalitesini olumsuz etkileyen ciddi bir bozukluktur.³

Genel toplumda majör depresyonun yaşam boyu en az bir kez görülme oranı %17'ye kadar çıkar; nokta yaygınlığı ise %2-4 arasındadır. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında majör depresyon görülme oranı %6-8'dir. Herhangi bir tıbbi hastalık nedeniyle hastanede yatarak tedavi gören hastalarda ise majör depresyon oranı %10-14 olarak saptanmıştır.⁴ Ülkemizde yapılan bir çalışmada majör depresyon yaygınlığı kadınlarda %5.4, erkeklerde %2.3 olarak bulunmuştur; kadınlarda erkeklere göre 2 kat daha sık bulunduğu gösterilmiştir.⁵

Depresyonun psikiyatri kliniklerinde en sık karşılaşılan tanı grubu olmasının sonucu olarak, ülkemizde depresyon tanısı konan hastalarla birçok

çalışma yapılmıştır.⁶ Çalışmalarda depresyon şiddetinin ve özelliklerinin belirlenebilmesi, buna yönelik bir standart oluşturabilmesi için 'klinikyenin değerlendirdiği' ve 'kendini değerlendirme' ölçekleri geliştirilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır.⁷ Türkiye'de kullanılan, güvenilirlik ve geçerliliği yapılmış bazı depresyon değerlendirme ölçekleri şunlardır: Hamilton Depresyon Değerlendirme Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği, Montgomery-Asberg Derecelendirme Ölçeği, Zung Depresyon Ölçeği, Geriyatrik Depresyon Ölçeği, Edinburg Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği, Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği. Bütün depresyon değerlendirme ölçeklerinin güçlü ve zayıf yönleri olmakla birlikte, asıl olan çalışmanın amacına ve seçilen hasta grubuna yönelik en uygun ölçeği seçmektir.⁸

Psikiyatride hastalıkların ve bozuklukların sınıflandırılmasında en yaygın kullanılan sistem Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından ilan edilen ve belli aralıklarla yenilenen DSM'dir (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders; Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı).⁹ DSM-I 1952'de yayımlanmıştır. 2000 yılından bu yana kullanılmakta olan bir önceki baskı DSM-IV-TR ile 2013 yılında yayınlanan DSM-5 arasında duygudurum bozuklukları açısından kategorik değişiklikler olmasa bile, majör depresif bozukluk tanımlanmasında ve ölçütlerinde değişiklikler olmuştur. Bu gruptaki bozuklukların geçerliliklerini artırmak amacıyla tanısal eşikleri değiştirilmiştir.¹⁰ DSM-5'te depresyonun çekirdek belirtileri korunmakla birlikte, belirteç ve dışlama ölçütlerinde değişiklik olmuştur. Majör depresif bozukluk için de yas bir ayırıcı tanı nedeni olmaktan kaldırılmıştır. Depresyon da psikotik küme içinde yer alabildiğinden, depresyonda karma belirti belirleyicisi bulunması uygun bulunmuştur.¹¹ Bunun yanı sıra, anksiyeteli

sıkıntı belirleyicisi eklenmiştir. Tüm bu değişikliklerle beraber majör depresif bozukluk için tanı koyma pratiğinde ciddi değişiklikler olmamıştır. Var olan değerlendirme araçları depresyonun çekirdek belirtilerine odaklanmak ve tanı ölçütlerini önem düzeylerine göre dikkate almak yerine, bütün belirtileri sıradan sorgulamaktadır. Bu durum depresyonun asıl önemli çekirdek belirtilerinin göz ardı edilmesine ve kullanım açısından zaman kaybına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, epidemiyolojik çalışmalarda depresif bozuklukları sorgulamak için kısa ama özgüllüğü ve duyarlılığı yeterli olan yeni tanı araçlarının eksikliği görülmektedir.¹² Bu amaçla Amerikan Psikiyatri Birliği birçok psikiyatrik bozukluk için DSM-5 ölçütlerine uyarlanmış yeni değerlendirme araçları önermiştir.¹³ DSM-5 Depresyon Ölçeği Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafında hazırlanmış dokuz maddeli, öz bildirim ölçeğidir ve dörtlü Likert tipi değerlendirme sağlar (0=hiç, 3=neredeyse her gün). Ölçek, depresyonun dokuz tanı ölçütüne atıfta bulunan sıfatlar aracılığıyla son yedi gün süresindeki ruhsal durumu sorgulamaktadır. Kesme puanı yoktur; toplam puan üzerinden değerlendirme yapılmakla birlikte, karşılaşmalı çalışmalarda kullanılabilir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-27 arasındadır ve yüksek puanlar depresyonun şiddetli olduğunu göstermektedir. Erişkin yaş grubunda, okuryazar olan her hastaya uygulanabilir.

Bu çalışmada Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından DSM-5 için hazırlanan duygudurum bozukluğu kategorisinde yer alan Depresyon Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği gösterilerek Türkçeye kazandırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çeviri işlemleri

Ölçeğin çeviri işlemleri Celal Bayar Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı hekimlerinden oluşan bir ekip tarafından yapılmıştır. Bu çeviri kontrol edilip üzerinde anlaşılan bir metin haline geldikten sonra, ölçek sorularının anlaşılabilirliği sınanmıştır. Ardından başka bir psikiyatri hekimi tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiştir. Bu çeviri özgün ölçeği geliştiren yazarlar tarafından kontrol edilmiştir. Gerekli onay verildikten sonra ölçek metni oluşturulmuştur.

Örneklem grubu

Araştırmaya Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Yataklı veya Ayaktan Kliniklerinde tedavi görmekte olan majör depresif bozukluk tanı ölçütlerini karşılayan hastalar alınmıştır.

Araştırmaya alınma ölçütleri 18-65 yaşları arasında olma, DSM-5 ölçütlerine göre majör depresif bozukluk tanı ölçütlerini karşılama, araştırma yönergesini yerine getirebilecek zihinsel kapasiteye sahip olma ve ölçek doldurabilecek durumda bulunmaktadır. Araştırmadan dışlama ölçütleri arasında ise alkol-madde kullanım bozuklukları da dahil, DSM-5 ölçütlerine göre majör depresif bozukluk tanı ölçütleri dışında herhangi bir ruhsal bozukluk tanı ölçütlerini karşılamak, sürekli tedavi gerektirir bir fiziksel veya nörolojik hastalığı bulunmak vardır. Araştırmaya alınma ölçütlerini karşılayan 50 hasta ile yaş ve cinsiyet açısından hasta grubuyla benzerlik gösteren 63 sağlıklı gönüllü kontrol grubu alınarak ölçeğin hasta ile sağlıklı grubu hangi ölçüde ayırt ettiğini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın etik kurul onayı Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Değerlendirme Komitesi tarafından 03/12/2014 tarih ve 20478486-409 nolu kararla verilmiştir.

Değerlendirme araçları

DSM-5 Depresyon Ölçeği: Depresyon şiddetini değerlendiren dokuz maddeli bir öz bildirim ölçeğidir. Dörtlü Likert tipi ölçüm sağlar. Kişinin son yedi gün süresinde olan depresif belirtilerini sorgular.

Beck Depresyon Ölçeği: Depresif belirti ve tutumu değerlendiren 21 maddeden oluşan öz bildirim ölçeğidir. Dörtlü Likert tipi ölçüm sağlar. Depresyonun şiddetiyle ilgili bilgi verir. Türkçeye uyarlanması güvenilirlik ve geçerlilik çalışması Hisli tarafından yapılmıştır.¹⁴

İstatistiksel değerlendirme

İstatistiksel değerlendirmede öncelikle araştırma grupları arasında sosyodemografik ve klinik özellikler açısından fark olmadığını göstermek amacıyla sayısal değerkenlere varyans analizi testi (ANOVA), kategorik değerkenlere ise ki-kare testi uygulanmıştır.

Güvenilirlik analizlerinde ölçeklerin hem toplamının, hem de alt boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Ayrıca madde-toplam puan ve alt boyut-toplam puan korelasyon katsayıları ile ölçeğin güvenilirliği ortaya konmuştur.

Ölçeklerin yapı geçerliliği için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi ana bileşenler yöntemine göre varimax rotasyonu uygulanarak yapılmış ve özdeğeri (eigenvalue) 1 ve üzerinde olan faktörler değerlendirmeye alınmıştır. Faktör yapıları içinde faktör yükleri 0.4 ve üzerinde olan maddeler değerlen-

54 DSM-5 Depresyon Ölçeği Türkçe Formunun geçerliliği ve güvenilirliği

dirmeye alınmıştır. Açıklayıcı faktör yapısı özgün ölçeğin iki boyutlu yapısıyla karşılaştırılmıştır.

Güvenilirlik analizleri hasta ve sağlıklı gruplarında, geçerlilik analizleri sadece hasta grubunda yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Örneklem grubunun sosyodemografik ve klinik özellikleri

| | Hasta (s=50) | | Sağlıklı (s=63) | |
|---------------------------------|--------------|----|-----------------|------|
| | Sayı | % | Sayı | % |
| Yaş (yıl) (Ort.±SS) | 39.2±11.3 | | 22.4±5.8 | |
| Cinsiyet | | | | |
| Erkek | 16 | 32 | 26 | 44.8 |
| Kadın | 34 | 68 | 32 | 55.2 |
| Eğitim | | | | |
| Okuryazar | 2 | 4 | 0 | 0.0 |
| İlkokul | 20 | 40 | 0 | 0.0 |
| Ortaokul | 4 | 8 | 0 | 0.0 |
| Lise | 11 | 22 | 5 | 8.1 |
| Üniversite | 13 | 26 | 57 | 91.9 |
| Medeni durum | | | | |
| Bekar | 9 | 18 | 57 | 91.9 |
| Evli | 36 | 72 | 5 | 8.1 |
| Dul/boşanmış | 5 | 10 | 0 | 0.0 |
| Meslek | | | | |
| Memur | 8 | 16 | 6 | 9.8 |
| İşçi | 9 | 18 | 0 | 0.0 |
| Öğrenci | 2 | 4 | 48 | 78.7 |
| İşsiz | 4 | 8 | 6 | 9.8 |
| Ev kadını | 17 | 34 | 0 | 0.0 |
| Serbest | 2 | 4 | 0 | 0.0 |
| Çiftçi | 1 | 2 | 0 | 0.0 |
| Emekli | 7 | 14 | 1 | 1.6 |
| Psikiyatrik özgeçmiş | | | | |
| Var | 17 | 34 | 7 | 12.1 |
| Yok | 33 | 66 | 51 | 87.9 |
| Psikiyatrik soygeçmiş | | | | |
| Var | 38 | 76 | 7 | 12.1 |
| Yok | 12 | 24 | 51 | 87.9 |
| Hastalık süresi (yıl) (Ort.±SS) | 3.3±5.6 | | | |
| Psikotrop ilaç kullanımı | | | | |
| Antidepresan | 48 | 96 | | |
| Antipsikotik | 42 | 84 | | |
| Duygudurum düzenleyici | 0 | 0 | | |
| Benzodiyazepin | 1 | 2 | | |
| BDÖ toplam puan (Ort.±SS) | 20.88±12.30 | | 5.24±6.02 | |

Depresyon grubunun yaş ortalaması 39.2±11.3, kontrol grubunun 22.4±5.8 yıldır ve örneklem grubunun %61.1'i (s=66) kadındır. Grubun %64.8'i yüksekokul mezunu, %18.5'i ilkokul mezunu, %18.5'i lise mezunudur. Majör depresif bozukluk grubunun hastalık süresi 3.3±5.6 yıl ve Beck Depresyon Ölçeği ortalama puanı

Araştırmaya 50 hasta ve 63 sağlıklı alınarak örneklem grubu toplam 113 gönüllüden oluşmuştur.

Sosyodemografik özellikler

Araştırmaya katılan gönüllülerin sosyodemografik ve klinik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

20.88±12.30'dur. Kontrol grubunun Beck Depresyon Ölçeği ortalama puanı ise 5.24±6.02'dir.

Güvenilirlik çözümlenmeleri

DSM-5 Depresyon Ölçeğinin içsel tutarlılık Cronbach alfa katsayısı 0.91, madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.60-0.83 (p<0.001) ara-

Tablo 2. DSM-5 Depresyon Ölçeğinin psikometrik özellikleri

| Madde | Ölçek maddelerinin faktör yükleri | Madde-toplam puan korelasyon katsayıları | Cronbach alfa katsayısı | BDÖ* ile korelasyon |
|-------------|-----------------------------------|--|-------------------------|---------------------|
| 1 | 0.73 | 0.79 | 0.90 | |
| 2 | 0.77 | 0.83 | 0.89 | |
| 3 | 0.51 | 0.64 | 0.91 | |
| 4 | 0.71 | 0.79 | 0.90 | |
| 5 | 0.44 | 0.59 | 0.91 | |
| 6 | 0.69 | 0.77 | 0.90 | |
| 7 | 0.59 | 0.69 | 0.90 | |
| 8 | 0.49 | 0.63 | 0.91 | |
| 9 | 0.47 | 0.60 | 0.91 | |
| Toplam | | | 0.91 | 0.88** |
| Özdeğeri | 5.44 | | | |
| Varyans (%) | 60.4 | | | |

* BDÖ: Beck Depresyon Ölçeği, **: $p < 0.001$

arasında bulunmuştur (Tablo 2).

Geçerlilik çözümlenmeleri

DSM-5 Depresyon Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizinde örneklem yeterliliği için KMO katsayısı 0.91 ve Bartlett katsayısı 608.18 ($p < 0.001$) olarak bulunmuştur. Tek faktörlü çözüm elde edilmiştir ve özdeğeri 5.44'tür, varyansın toplam %60.4'ünü açıklamaktadır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.66-0.80 arasında bulunmuştur. BDÖ ile korelasyon analizinde katsayı $r = 0.88$ ($p < 0.001$) olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

TARTIŞMA

2013 yılında DSM-5'in yayınlanması ve majör depresif bozukluk ölçütlerinde değişikliklerin olması, depresif belirtilerin şiddetini ölçmek için yeni ölçeklere gereklilik yaratmıştır. Depresyonun genel tıpta sık görülmesi, tedavi edilmediği takdirde hastada ciddi yeti yitimine neden olması, yaşam kalitesini bozması ve yakınlarına ciddi hastalık yükü getirmesi nedeniyle depresyonun saptanması önemlidir. Bu çalışmada DSM-5 ölçütlerine göre depresif belirtileri saptamak ve şiddetini ölçmek amacıyla geliştirilmiş DSM-5 Depresyon Ölçeğinin Türkçe formunun güvenilirliği ve geçerliliği gösterilmiştir.

DSM-5 Depresyon Ölçeğinin başka dillerde çalışmasının olmaması nedeniyle, psikometrik özelliklerini karşılaştırmak amacıyla Türkçede bulunan diğer depresyon ölçeklerinin verileri kullanılmıştır. Türkiye'de depresyon ile ilgili araştırmalarda sık kullanılan ölçeklerden Hamilton Depresyon Derecelendirme Ölçeği (HAM-D) toplam 17 sorudan oluşmakta, depresyon düze-

yini ve şiddetini değerlendirmek için klinisyen tarafından uygulanmaktadır. HAM-D ölçeğinin Türkçe formunun güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri 0.75, Spearman-Brown güvenilirlik katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur.¹⁵ Türkiye'de sık kullanılan, depresyon düzeyini ve şiddetini değerlendirmek için 21 maddeden oluşan bir öz bildirim ölçeği olan Beck Depresyon Ölçeğinin (BDÖ) Türkçe formunun güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri 0.80, yarıya bölme güvenilirliğinde $r = 0.74$ olarak bulunmuştur.¹⁴ Türkiye'de özellikle tedavi çalışmalarında değişimi değerlendirmede sık kullanılan, klinisyen tarafından uygulanan 10 maddeden oluşan Montgomery-Asberg Depresyon Değerlendirme Ölçeğinin (MADRS) Türkçe formunun güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri 0.74-0.84 arasında bulunmuştur.¹⁶ Bizim çalışmamızda DSM-5 Depresyon Ölçeğinin içsel tutarlılık Cronbach alfa değeri 0.91 ve madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.60-0.83 ($p < 0.001$) olarak saptanmıştır. Diğer ölçeklerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek bir korelasyon olup, çok iyi bir iç tutarlılık göstergesi olarak kabul edilebilir. Tüm bu bulgular dikkate alındığında ölçeğin güvenilirliğinin sağlandığı ortaya konmuştur.

DSM-5 Depresyon Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizinde tek faktörlü çözüm elde edilmiştir. Depresif belirtilerin tek faktörlü yapı içinde kavramlaştırılması, ölçeğin depresif belirti kümesine özgüllüğünün yüksek olmasını sağlamaktadır. Böylece klinikte depresyonu izlemek için kullanışlı olduğu gibi, gerek diğer psikiyatrik veya bedensel hastalıklara eşlik eden depresyonu taramak, gerekse toplum çalışmalarında kullanmak için elverişli bir ölçektir.

Yapılan geçerlilik çalışmasında HAM-D Ölçeğinin BDÖ ile korelasyon katsayısı 0.48,¹⁵ MADRS ile BDÖ'nün korelasyon katsayısı 0.64-0.68 olarak¹⁶ bulunmuştur. Bizim çalışmamızda DSM-5 Depresyon Ölçeği ile BDÖ'nün korelasyon analizinde katsayı $r=0.88$ ($p<0.001$) olarak hesaplanmıştır. Bu kadar yüksek bir korelasyon anlamlı bir geçerliliği göstermekle birlikte, DSM-5 Depresyon Ölçeğinin BDÖ ile benzer olarak bir öz bildirim ölçeği olmasıyla ilişkili olabilir.

Bu analizler sonucunda, DSM-5 Depresyon Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanmış olmasının yanında, önceki ölçeklere göre daha az sayıda madde içermesi ve içerdiği dokuz maddenin DSM-5 majör depresif bozukluk tanı ölçütlerinin hepsini sorgulaması klinisyen açısından zaman tasarrufu sağlamaktadır. Bu nedenle DSM-5 için hazırlanan DSM-5 Depresyon Ölçeği kullanım kolaylığı ile başarılı bir tarama ölçeği olarak kullanılabilir özelliktedir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Bu araştırmanın birinci sınırlılığı, kontrol grubunda tanı araştırması amacıyla yapılandırılmış bir klinik görüşme kullanılmamış olmasıdır. Ayrıca hasta grubuyla kontrol grubu arasında yaş ve eğitim yönünden farklılık bulunması, ölçek maddeleri açısından karşılaştırmalı çözümlemelerde elde edilen farklılıkları değerlendirirken dikkate alınmalıdır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda tüm istatistiksel çözümlemeler elde edilen büyüklükteki örneklem grubuyla eksiksiz yapılabilmektedir. Araştırmanın üstünlüğü, örneklem grubunun hastaları temsil etmesidir, böylece ölçeğin klinik kullanılabilirliği ortaya konmaktadır.

SONUÇ

Bu bulgularla DSM-5 Depresyon Ölçeği Türkçe Formunun güvenilir ve geçerli olduğu gösterilmiştir.

Yazarların katkıları: D.S.D.: Veri toplama, veri tabanı oluşturma, makale yazımı; K.A.: Veri toplama, veri tabanı oluşturma, makale yazımı; Ö.A.: Araştırma protokolü hazırlama, istatistiksel çözümleme, makale yazımı; DSM-5 Ölçek Çalışma Grubu: Veri toplama.

KAYNAKLAR

1. Öztürk MO, Uluşahin A. *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapları, 2011.
2. Amerikan Psikiyatri Birliği. *DSM-IV-TR Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı*. E Köroğlu (Çev. Ed.), Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2005.
3. Aydemir Ö, Ergün H, Soygür H, Kesbir S, Tulunay C. *Majör depresif bozuklukta yaşam kalitesi: kesitsel bir çalışma*. *Türk Psikiyatri Derg* 2009; 20(3):205-212.
4. Çakır S. *Genel Tıpta Depresyon*. İlk Söz.
5. Erol N, Kılıç C, Ulusoy M, Keçeci UD, Şu Z. *Türkiye Ruh Sağlığı Profili Sonuçları*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 1998.
6. Köroğlu E. *Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması Elkitabı*. Dördüncü baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2001.
7. Snaithe RP, Taylor CM. *Rating scales for depression and anxiety: a current perspective*. *Br J Clin Pharmacol* 1985; 19(S1):17S-20S.
8. Kılınç S, Torun F. *Türkiye'de klinikte kullanılan depresyon değerlendirme ölçekleri*. *Dirim Tıp Gazetesi* 2011; 86(1):39-47.
9. Amerikan Psikiyatri Birliği. *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı*. E Köroğlu (Çev. Ed.), beşinci baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 2013.
10. Vieta E, Phillips ML. *Deconstructing bipolar disorder: a critical review of its diagnostic validity and a proposal for DSM-V and ICD-11*. *Schizophr Bull* 2007; 33(4):886-892.
11. Goldberg DP, Andrews G, Hobbs MJ. *Where should bipolar disorder appear in the meta-structure?* *Psychol Med* 2009; 39(12):2071-2081.
12. Miller CJ, Johnson SL, Eisner L. *Assessment tools for adult bipolar disorder*. *Clin Psychol (New York)* 2009; 16(2):188-201.
13. <http://www.psychiatry.org/practice/dsm5/online-assessment-measures>.
14. Hisli N. *Beck Depresyon Ölçeği'nin bir Türk örnekleminde geçerlilik ve güvenilirliği*. *Psikoloji Dergisi* 1988; 6:118-122.
15. Akdemir A, Örsel S, Dağ İ, Türkçapar H, İşcan N, Özbay H. *Hamilton Depresyon Derecelendirme Ölçeği (HDDÖ)'nin geçerliliği, güvenilirliği ve klinikte kullanımı*. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi* 1996; 4(4):251-259.
16. Özer SK, Demir B, Tuğal Ö, Kabakçı E. *Montgomery-Asberg Depresyon Değerlendirme Ölçeği: Değerlendiriciler arası güvenilirlik ve geçerlik çalışması*. *Türk Psikiyatri Derg* 2001; 12(3):185-194.